

ПРОФІЛІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я, 2023

Київська область

Центр громадського здоров'я

Ресурси охорони здоров'я. Діяльність закладів охорони здоров'я

Кількість постійного населення Київської області станом на 1 січня 2022 року (наявні офіційні дані) становила 1 789 300 осіб, що складало 4,36 % від загального населення України. Із наведених даних тільки частки пролікованих хворих в денних стаціонарах, загального числа ліжок та загальної чисельності лікарів дещо менші за частку населення регіону. Частки решти показників вищі за частку населення регіону, що говорить про відносно добру забезпеченість регіону в сфері охорони здоров'я.

Помітне та/або суттєве перевищення частки майже всіх показників діяльності закладів охорони здоров'я над часткою населення можна пояснити віддаленістю області в 2023 р. від лінії бойових зіткнень армій України та РФ.

Показник	Україна	Київська обл.	%
Кількість населення	40 997 698	1 789 300	4,36
Число лікарняних закладів	1 096	48	4,38
Загальне число ліжок	228 351	9 572	4,19
Число закладів, які надають амб.-поліклінічну допомогу	2 307	114	4,94
Число амб.-поліклінічних закладів, які мають денні стаціонари	1 202	62	5,16
Число ліжок в денних стаціонарах	32 904	1 552	4,72
Проліковано хворих в денних стаціонарах	1 203 745	40 566	3,37
Кількість викликів швидкої медичної допомоги	4 660 255	199 050	4,27
Загальна чисельність лікарів (без зубних)	133 237	5 304	3,98
Загальна чисельність середнього мед.персоналу	229 368	10 015	4,37

Питома вага показників регіону в Україні за 2023 р., %

Підсумки пандемії COVID-19 в Україні та регіоні 2020-2023 роках

З березня 2020 по червень 2023 року як в цілому в Україні, так і в Київській області тривала пандемія COVID-19. За цей період в регіоні було зареєстровано 270 433 підтверджених випадки цієї інфекції або 4,86 % від всіх випадків в Україні, що трохи перевищує частку населення області в структурі населення країни.

Це може вказувати як на дещо більшу природну інтенсивність циркуляції збудника в області, ніж в середньому по Україні, так і на більш якісні заходи з виявлення випадків COVID-19. Щодо кількості померлих, то в області % померлих також дещо вище % населення області в структурі населення країни. Летальність в області (1,99 %) майже не відрізняється від летальності в цілому по Україні (2,02 %).

Примітним є те, що летальність медпрацівників в області майже не відрізняється від відповідного загально-українського показника.

Показник	Україна	Київська обл.	Питома вага, %
Кількість підтверджених випадків COVID-19, всього	5 562 748	270 433	4,86
Померло від COVID-19, всього	112 481	5 377	4,78
Летальність сукупного населення від COVID-19, %	2,02	1,99	–
Кількість випадків COVID-19 серед медпрацівників	154 637	10 334	6,68
Кількість померлих від COVID-19 серед медпрацівників	1 256	88	7,01
Летальність медпрацівників від COVID-19, %	0,81	0,85	–
Питома вага (%) щеплених від COVID-19 серед тих, хто захворів з початку вакцинації	17,1	23,6	–

Найбільш поширені інфекційні захворювання регіону

Групою інфекційних захворювань з найбільшими показниками реєстрації як в Україні, так і в Київській області є ГРВІ, які більш, ніж вдвічі перевищують показник України. Серед інших респіраторних інфекцій в 2023 році в області високі показники мали грип та вітряна віспа, а скарлатина – дещо нижче, ніж в цілому в Україні.

Стан захворюваності на кишкові інфекції Київській області відносно благополучний в порівнянні з в цілому в Україні: по ГКІ встановленої етіології – в 1,7 разів більше, ГКІ невстановленої етіології – майже не відрізняється, але ротавірусна інфекція дещо більше, ніж загальноукраїнський рівень. Захворюваність на зоонозні сальмонельози фактично така, як в цілому в Україні.

Зоонозна хвороба Лайма майже втричі більше показника України, а лептоспіроз – майже не відрізняється. Аскаридоз в регіоні має показник показник захворюваності такий як в цілому в Україні.

Інфекції	Україна, на 100 тис. нас.	Київська обл., на 100 тис. нас.
ГРВІ	12 749,45	26 307,61
Грип	32,41	40,97
Вітряна віспа	96,64	123,06
Скарлатина	25,48	24,09
ГКІ встановленої етіології	52,93	92,33
ГКІ невстановленої етіології	70,01	68,57
Інші (зоонозні) сальмонельози	10,76	9,95
Ротавірусний ентерит	7,32	10,62
Хвороба Лайма	11,98	29,40
Лептоспіроз	1,06	1,34
Аскаридоз	40,56	32,69

Захворюваність в регіоні та в Україні за 2023 р.

Спалахи інфекційних захворювань в Україні та регіоні в 2023 р.

Кількість спалахів інфекційних захворювань в 2023 році в Київській області становить 9,38 % від їх загальної кількості в Україні, що є вдвічі більше частки населення області від загальної кількості населення України (4,36 %), а питома вага кількості випадків в межах зафіксованих спалахів становить 13,67 %, що є більшим від загального показника по Україні.

Середня кількість випадків на 1 спалах (13,67) в регіоні суттєво більше від показника України (9,8). Таким чином, інтенсивність спалахів інфекційних хвороб в Київській області суттєво відрізнялась від загального в Україні в гірший бік.

Звертає на себе увагу та обставина, що відсоток лабораторно підтверджених випадків інфекційних хвороб в межах спалахів в регіоні становив 100,0 %, тобто суттєво більше, ніж загальноукраїнський показник (78,3%).

Показник	Україна	Київська обл.	Питома вага, %
Кількість спалахів, всього	64	6	9,38
Кількість випадків в межах зафіксованих спалахів	627	82	13,08
Середня кількість випадків на 1 спалах	9,80	13,67	–
Захворюваність на 100 000 населення в межах спалахів	1,53	4,59	–
Лабораторно підтверджені випадки інфекційних хвороб у межах спалахів, %	78,30	100	–
Питома вага спалахів кишкових інфекцій, %	89,10	100	–

Соціально значущі інфекційні хвороби

Туберкульоз (ТБ)

В 2023 році в Київській області захворюваність на туберкульоз (нові випадки + рецидиви) та захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ-інфекцією була приблизно однаковою із загальноукраїнською, але дитяча захворюваність та загальна смертність від нього були нижчими, ніж в цілому в Україні.

Загалом дещо нижчі показники інцидентності та смертності в області в порівнянні із показниками загальними по Україні корелюють з тим фактом, що показники ефективності лікування ТБ практично не відрізняються (або мало відрізняються) від аналогічних загальнонаціональних показників і були в межах від 62,2 % до 78,2 % в області проти 63,2–77,5 % в Україні.

Показник	Україна	Київська обл.
Захворюваність на ТБ (нові випадки+ рецидиви), на 100 тис. нас.	48,4	49,3
Захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ (нові випадки+рецидиви), на 100 тис. населення	8,2	10,0
Захворюваність на ТБ серед дітей віком 0–14 років (нові випадки+рецидиви), на 100 тис. нас.	10,4	4,7
Смертність від ТБ сукупного населення, на 100 тис. нас.	6,9	5,4
Ефективність лікування (нові випадки + рецидиви ТБ), %	77,5	78,2
Ефективність лікування (нові випадки + рецидиви ТБ/ВІЛ), %	64,5	66,7
Ефективність лікування (МЛС-ТБ), %	63,2	62,2

Показники ТБ у Київській області та Україні за 2023 р.

ВІЛ/СНІД

В 2023 році в Київській області на обліку знаходилось 8 210 особа з ВІЛ-інфекцією, з яких 829 було вперше виявлено у цьому ж році, що становить відповідно 5,21 % та 6,42 % від показників по Україні.

Кількість нововиявлених хворих на СНІД становить 231 особа, тобто 6,89 % від показника по Україні.

Слід зазначити, що у 2023 році число нових смертей від СНІДу в області становило 67 випадків. Це 3,9 % від всіх випадків смертей безпосередньо від СНІДу по всій Україні.

Показник	Україна	Київська обл.	%
Кількість населення	40 997 698	1 789 300	4,36
Число нових випадків ВІЛ-інфекції	12 914	829	6,42
Число нових випадків СНІДу	3 351	231	6,89
Число нових смертей від СНІДу	1 717	67	3,90
Кількість ЛЖВ на обліку	157 435	8 210	5,21

Питома вага показників Київської області в Україні за 2023 р., %

Вірусні гепатити

В 2023 році у Волинській області було зареєстровано 663 випадки вірусних гепатитів, що становить 6,67 % від показника по Україні. В структурі переважну більшість становить хронічний вірусний гепатит – 84,5 %. Гострі гепатити А, В, С та інші гепатити складають 2,1 %, 8,7 %, 4,7 % та 0,0 % відповідно.

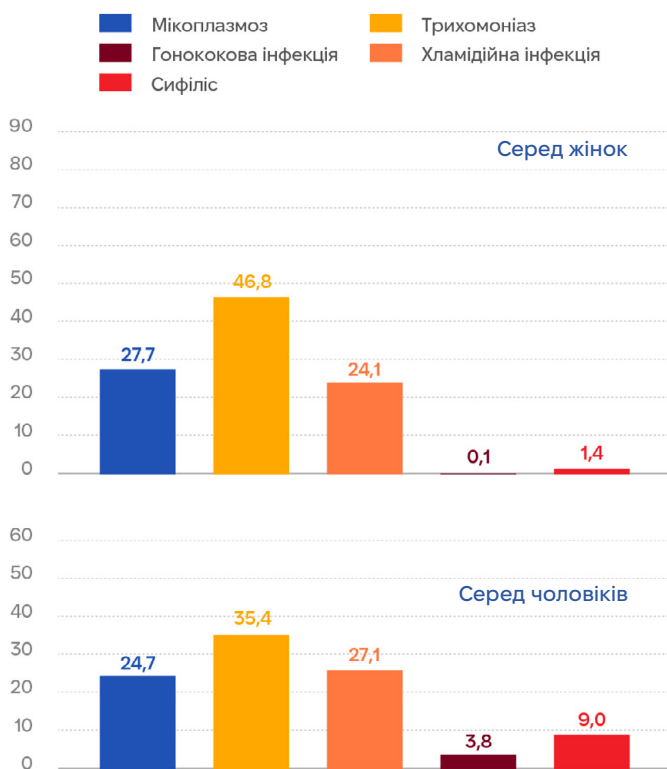

Структура захворюваності на вірусні гепатити у 2023 р., %

Інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ)

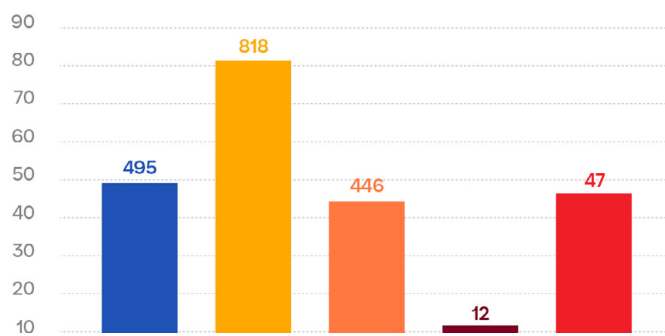
В 2023 році в Київській області було зафіксовано 1818 випадків захворювання на п'ять ІПСШ-нозологій серед сукупного населення, з яких більше 98 % припадає на дорослих (18 років+). Найбільше (818 осіб) захворіли на трихомоніаз, що становить 45,0 % від усіх випадків ІПСШ.

Найбільше випадків ІПСШ було зареєстровано серед жінок – 1530 випадків проти 288 серед чоловіків. І у чоловіків, і у жінок найчастіше реєструвались випадки трихомоніазу. Сифіліс, гонококова інфекція, хламідійна інфекція та уrogenітальний мікоплазмоз: у чоловіків – 9,0 %, 3,8 %, 27,1 % та 24,7 відповідно, у жінок – 1,4 %, 0,1 %, 0,1 % та 24,1 % відповідно.

Структура захворюваності на ІПСШ у 2023 р., %

Мікоплазмоз
Гонококова інфекція
Сифіліс
Трихомоніаз
Хламідійна інфекція

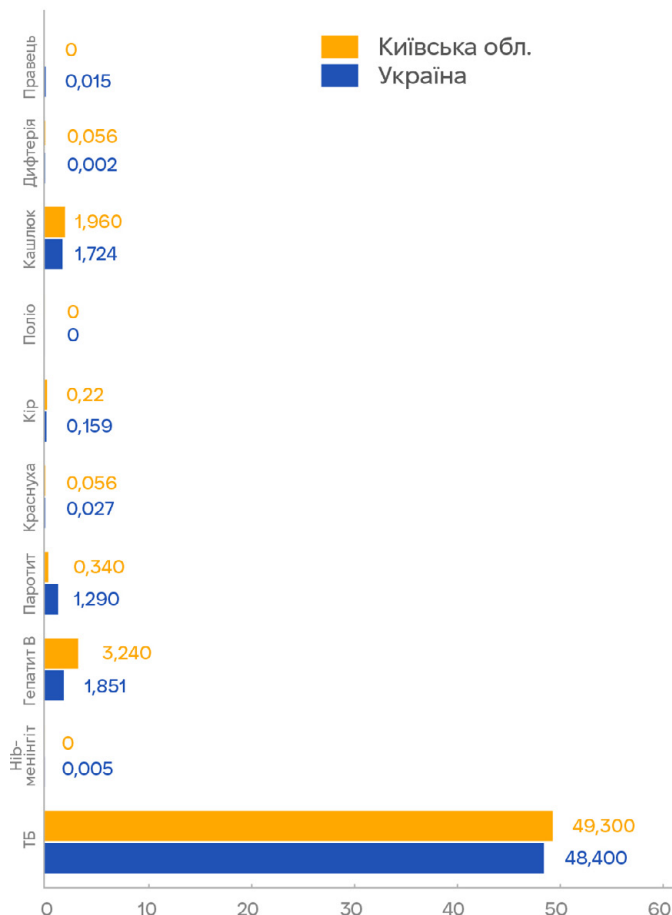

Кількість хворих на ІПСШ серед сукупного населення області у 2023 р.

Захворюваність на вакциновані інфекції в 2023 році

В 2023 році в Київській області епідемічна ситуація з вакцинованих інфекцій найбільш несприятливою була по туберкульозу, оскільки показник захворюваності в області дещо перевищував загальний показник по Україні.

Щодо інших вакцинованих інфекцій, то ситуація в області є відносно несприятливою: захворюваність на гепатит В, краснуху, кір, кашлюк та дифтерію перевищувала загальноукраїнські показники. Ніб-менінгіт, правець та поліомієліт мав нульову реєстрацію.

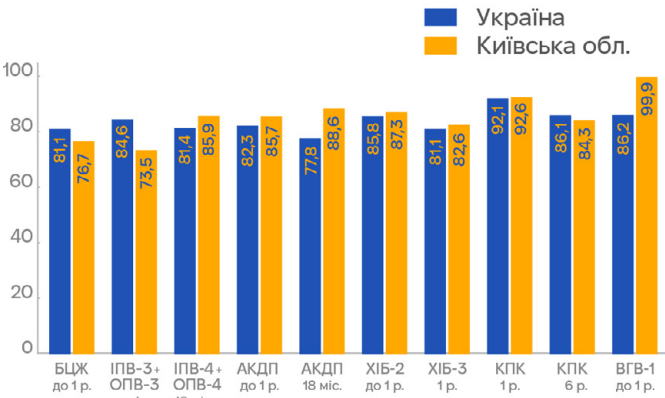

Захворюваність на вакциновані інфекції у 2023 р. на 100 тис. населення

Вакцинація

Порівняно із загальними показниками в Україні в Київській області показники охоплення щепленнями є високими (більше 90 %) лише за двома щепленнями, що передбачені календарем щеплень, (КПК-1 та ВГВ-1).

Іншими щепленнями рівень охоплення менше (від 73,5 % до 88,9 %, але загалом за шістьма позиціями рівень охоплення в області перевищує загальноукраїнські рівні.

Охоплення щепленнями у 2023 р., %

Злоякісні новоутворення

В 2023 році в Київській області на обліку перебувало 66 434 хворих на злоякісні новоутворення, що становить 5,55 % від кількості по Україні. В 2023 році було виявлено 5650 випадків захворювань на злоякісні новоутворення, що становить 8,5 % від кількості хворих, що перебували на обліку в Київській області. Серед виявлених нових випадків захворювань кількість жінок (54,12 %) переважала кількість чоловіків (45,88 %), але серед померлих більше було чоловіків (57,96 %).

Натомість в області смертність від злоякісних новоутворень серед чоловіків (133,75 на 100 тис. населення) відчутно переважала смертність серед жінок (81,97 на

100 тис. населення), що, ймовірно, може вказувати на більш пізні звернення чоловіків за медичною допомогою. Обтяжуючим фактором для лікування є виявлення злоякісних новоутворень на пізніх стадіях, так в області на 3-й і 4-й стадіях у 2023 році було виявлено 25 % нових випадків.

Розлади психіки внаслідок вживання психоактивних речовин

В 2023 році в Київській області під наглядом перебувало 28 306 осіб з розладами психіки та поведінки від уживання психоактивних речовин, з яких 20 867 осіб були охоплені відповідним лікуванням (73,72 %). В області в етіологічній структурі хворих під наглядом переважали особи, які вживали алкоголь (93,13 %), опіоїди (4,43 %), інші психоактивні речовини (1,14 %) та канабіоїди (1,3 %).

В 2023 році в Київській області вперше взято під нагляд 7 109 осіб з розладами психіки та поведінки від уживання психоактивних речовин. В етіологічній структурі виявлених хворих переважали особи, які вживали алкоголь (93,36 %), інші психоактивні речовини (1,25 %), канабіоїди (2,26 %) та опіоїди (3,12 %).

Через уживання:		Взято під нагляд з уперше встановленим діагнозом	% серед вперше виявлених в етіологічній структурі	Перебуває під наглядом на кінець звітнього року	% в етіологічній структурі серед осіб, що перебувають під наглядом	Охоплені лікуванням, усього	% охоплених лікуванням серед осіб під наглядом
алкоголю всього	Україна	38 312	76,08	441 862	82,66	170 073	38,49
	Область	6 637	93,36	26 360	93,13	19 183	72,77
опіоїдів всього	Україна	4 791	9,51	46 306	8,66	22 854	49,35
	Область	222	3,12	1 255	4,43	1 035	82,47
канабіоїдів всього	Україна	1 409	2,80	14 333	2,68	4 217	29,42
	Область	161	2,26	369	1,30	327	88,62
інших психоактивних речовин – всього	Україна	5 845	11,61	32 022	5,99	12 031	37,57
	Область	89	1,25	322	1,14	322	100
разом	Україна	50 357	100	534 523	100	209 175	39,13
	Область	7 109	100	28 306	100	20 867	73,72

Етіологічна структура розладів психіки та поведінки від вживання психоактивних речовин, 2023 р.

Репродуктивне здоров'я жінок

В 2023 році в Київській області було зафіксовано 6 832 пологів та народилося живими в лікарняних закладах 6 867 дітей, що становить відповідно 3,83 % та 3,82 % від кількості пологів і народжених в Україні. Материнська смертність в області становила 3,03 % від загальноукраїнської (в інтенсивних показниках 14,56 на 100 000 новонароджених проти 18,37 на 100 000 новонароджених загалом в Україні).

Малюкова смертність дітей у віці до 1 року в області складала 37 випадки (2,75 %) від 1 345 випадків по усій Україні або 5,39 дітей на 1 000 народжених живими проти 7,49 на 1 000 народжених живими загалом по Україні. Онкологічна захворюваність на найбільш поширені хвороби жіночої репродуктивної сфери в області реєструвалась наступним чином: рак жіночої молочної залози – 684 випадки, рак жіночих статевих органів всіх локалізацій – 681 випадок, в тому числі рак шийки матки – 167 випадків (або відповідно 5,44 %, 5,53 % та 5,63 % від кількості хворих в Україні).

Показник	Україна	Київська обл.	%
Пологів всього	178 468	6 832	3,83
Материнська смертність	33	1	3,03
Абортів всього	42 683	2 493	5,84
Народилось дітей живими в лікарняних закладах	179 611	6 867	3,82
Померло дітей у віці до 1 року	1 345	37	2,75
Захворіло на рак жіночої молочної залози	12 568	684	5,44
Захворіло на рак жіночих статевих органів (всі локалізації)	12 311	681	5,53
В тому числі захворіло на рак шийки матки	2 964	167	5,63

ДТП та їх наслідки

В 2023 році у Київській області було зафіксовано 1 807 ДТП з загиблими та/або травмованими особами (7,6 % від всієї кількості по Україні), в яких травмовано 2 270 осіб і загинула 221 особа, що становить 7,7 % і 7,2 % відповідно від кількості по Україні.

Всього 463 ДТП зафіксовано із загиблими та/або травмованими пішоходами (7,1 % від всієї кількості по Україні), в яких загинуло 60 та травмовано 430 пішоходів.

Всього 26 ДТП було скоєно з вини пішоходів (3,7 % від всієї кількості по Україні). В цих ДТП загинуло 4 та ще 24 осіб травмовано.

Резюме/рекомендації

Київська область майже задовільно забезпечена медичною інфраструктурою та медичними кадрами (тільки частки загального числа ліжок (4,19 %) та загальної чисельності лікарів (3,98 %) дещо менші за частку населення регіону в структурі населення країни (4,36 %), але тягар на систему громадського здоров'я має відчутну тенденцію до зростання у зв'язку з повномасштабною війною з РФ та переміщенням в область населення з тимчасово окупованих та прифронтових територій.

За підсумками пандемії COVID-19 вклад Київської області в загальний показник зареєстрованих випадків (4,86 %) та смертей від COVID-19 (4,78 %) майже пропорційно відповідає кількості населення та забезпеченості регіону медичною інфраструктурою та медичними кадрами. Летальність в області (1,99 %) практично не відрізняється від летальності в цілому по Україні (2,02 %). Загалом епідемічна ситуація в області по COVID-19 може вказувати на необхідний рівень готовності медичної інфраструктури до пандемічних загроз, але є необхідність у розвитку та подальшому вдосконаленні

протипандемічного потенціалу системи громадського здоров'я області.

Профіль захворюваності регіону на найпоширеніші респіраторні інфекції (ГРВІ, грип, вітряна віспа, скарлатина) характеризувався тим, що вони в порівнянні із загальноукраїнськими показниками мали значно більші рівні захворюваності. Помітно більшими в області також були показники кишкових (ГКІ різної етіології, ротавірусний ентерит) та зоонозних інфекцій (хвороба Лайма, лептоспіроз). Інтенсивність спалахів інфекційних хвороб в Київській області суттєво відрізнялась від загального в Україні в гірший бік. Отже, при плануванні в регіоні протиепідемічних та профілактичних заходів щодо інфекційних хвороб потрібно враховувати строкатість проявів епідемічного процесу та застосовувати диференційований підхід.

В Київській області захворюваність на туберкульоз (нові випадки + рецидиви) та захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ-інфекцією була приблизно однаковою із загальноукраїнськими, але дитяча захворю-

ваність та загальна смертність від нього були нижчими, ніж в цілому в Україні. Показники інших соціально значущих інфекцій (ВІЛ/СНІД, вірусні гепатити, ІПСШ) в області мають помітне перевищення в порівнянні з Україною.

Враховуючи, що в Україні загалом наявні високі показники захворюваності на ці соціально небезпечні інфекційні хвороби, то це вимагає впровадження нових та посилення вже існуючих профілактичних програм для зменшення захворюваності та тягаря соціально значущих інфекцій для населення області.

Як і в переважній більшості областей в Київській області необхідні заходи для підвищення охоплення щепленнями дітей, оскільки охоплення по переважній більшості щеплень коливається в межах 73,5–88,9 %.

Близько 25,0 % злоякісних новоутворень в області виявляється на пізніх стадіях, що також потребує вжиття заходів з покращення виявлення онкозахворювань системою охорони здоров'я регіону, оскільки раннє виявлення злоякісних новоутворень збільшує шанси на успішне лікування та збільшує виживання хворих.

Враховуючи те, що серед розладів психіки внаслідок вживання психоактивних речовин в області в етіологічній структурі хворих переважали особи, які вживали алкоголь (93,13 %), то першочергово необхідним є лікування та реабілітація осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання саме алкоголю.

Не зважаючи на те, що як материнська смертність в області (14,56 на 100 000 новонароджених проти 18,37 на 100 000 новонароджених загалом в Україні), так малюкова смертність дітей у віці до 1 року в області (5,39 дітей на 1 000 народжених живими проти 7,49 загалом по Україні), були помітно меншими за загальноукраїнські показники, доцільним є інтегрування в діяльність первинної ланки охорони здоров'я послуг з планування сім'ї, антенатального догляду, а також медико-соціальних послуг для підлітків та молоді з використанням принципу «дружнього підходу».

Для зменшення кількості ДТП та травмованих і/або загиблих в них та підвищення безпеки на дорогах потрібна роз'яснювальна робота серед населення та/або проведення інших відповідних заходів.

Список скорочень

ГРВІ	гострі респіраторні вірусні інфекції
ГКІ	гострі кишкові інфекції
ТБ	туберкульоз
ІПСШ	інфекції, що передаються статевим шляхом
Hib(XIB)	Інфекція, що викликається <i>Haemophilus influenzae type b</i>
ВГВ	Вірусний гепатит В

ДТП	дорожньо-транспортна пригода
КПК	кір, паротит, краснуха (вакцина)
АКДП	Адсорбована коклюшно-дифтерійно-правцева (вакцина)
БЦЖ	Бацила Кальмета-Жерена (вакцина)
ІПВ	Інактивована поліомієлітна вакцина
ОПВ	Оральна поліомієлітна вакцина

В даній публікації були використані дані:

Центру громадського здоров'я МОЗ України
 Державної служби статистики України
 Національного канцер-реєстру України
 Департаменту патрульної поліції Національної поліції України
 Державної служби України з питань праці

www.phc.org.ua
www.ukrstat.gov.ua
www.ncru.inf.ua
www.patrolpolice.gov.ua
www.dsp.gov.ua